

ler (*Fuṣūlū'l-medenî*, s. 145-146). Fakat bunlara yapılacak infak, hizmetlerinin önemiyle sınırlı olmalıdır. Nitekim Hz. Ömer, ilk zamanlarda hâfızlık çalışması yapanlara maaş bağlatmışken daha sonra bu faaliyetin hizmet niteliğini kaybettiğini görünce bundan vazgeçmiştir (Abdülhay el-Kettânî, III, 95).

İnfak kelimesi umumiyetle karşılıksız yardımlar için kullanılır; nitekim Kur'an'da yaptıkları iyiliklerden dolayı bir karşılık beklemeyenler övülmektedir (el-İnsân 76/8-9). Bununla birlikte meşrû alanlarda yatırım yaparak istihdam yoluyla insanların nafakalarını sağlamaya vesile olmak da infak kapsamında değerlendirilebilir. Serveti âtil bırakıp (kenz) Allah yolunda harcamayanları ağır bir dille yeren âyetler (et-Tevbe 9/34-35) bu hususu da kapsamaktadır. Gazzâlî buradaki "kenz" kavramının malı veya parayı piyasadan çekmek, bunları Allah yolunda harcamanın ise piyasaya sürmek demek olduğunu belirtmiştir (*İhyâ*, IV, 91-92, 95). Âyetlerde iyiliklerin sevabı genellikle bire on olarak gösterildiği halde Allah yolunda infakın sevabının bire yedi yüz oluşu (el-Bakara 2/261) bunun diğer ibadetlerden daha güç olduğunu göstermektedir (ayrıca bk. CÖMERTLİK; İHSAN).

BİBLİYOGRAFYA :

Râgıb el-İsfahânî, *el-Müfredât*, "nfk" md.; a.mlf., *ez-Zer'â ilâ mekârimi's-şerî'a* (nşr. Ebû'l-Yezîd el-Acemî), Kahire 1405/1985, s. 409-411; *Lisânü'l-'Arab*, "nfk" md.; Tehânevî, *Keşşâf*, II, 1423; Winsinck, *el-Mu'cem*, "nfk" md.; M. F. Abdülbâkî, *el-Mu'cem*, "nfk" md.; *Müsned*, II, 334; V, 277; Buhârî, "Zekât", 18, 165, "Ferâiz", 4, 15, "Büyü", 15; Müslim, "Zekât", 38, 39, 91, "Ferâiz", 14; Fârâbî, *Fuṣūlū'l-medenî* (nşr. D. M. Dunlop), Cambridge 1961, s. 145-146; Gazzâlî, *İhyâ*, IV, 91-92, 95; Ebû Bekir İbnü'l-Arabî, *Ahkâmü'l-Kur'ân*, Beyrut, ts. (Dârü'l-fikr), I, 17-19; Fahreddin er-Râzî, *Mefâtihu'l-gayb*, Beyrut 1411/1990, II, 20-29; İbn Âşûr, *et-Tahrîr ve't-tenvîr*, Tunus 1984, I, 234-237; Abdülhay el-Kettânî, *et-Terâtibü'l-idâriyye* (Özel), III, 95.

MUSTAFA ÇAÇIRCI

İNFAZ

(الإنفاذ)

Bir suç hakkında hükmedilen cezanın yerine getirilmesi anlamında hukuk terimi.

Sözlükte "içine işlemek, delip geçmek" anlamındaki *nefâz* (*nüfûz*) kökünden türeyen *infâz* kelimesi bir emir ve hükmün gereğini yerine getirmeyi ifade eder. Hukukta infaz iş yeri kapatma, meslekten men, borcun tahsili, kiracının kiralananı

taahhüsü gibi idarî ve adlî kararların ilgili kamu organları tarafından icrasını da kapsayan bir genişlikte kullanılmakla birlikte teknik anlamıyla bir suç hakkında hükmedilen cezanın yerine getirilmesini anlatır. İnfaz esasen, yargılama sürecinin sona erip cezanın kesinleşmesinden sonra suçlunun belli şekillerde cezalandırılması demektir. Ancak İslâm tarihinde halife, muhtesib, vali, ordu kumandanı gibi üst düzey kamu görevlilerinin de yargıyla uyumlu biçimde daha çok idarî tedbir ve ceza niteliğinde bazı kararlar verebildiği göz önüne alınırsa infazı, "yetkili kamu merciinin cezaî nitelikteki kararının yine kamu gücü aracılığıyla uygulamaya konması" şeklinde açıklamak daha doğru olur. İslâm hukuku literatüründe bu son anlamda ayrıca *tenfiz*, *ikâme*, *istifâ*, *icrâ* ve *imzâ* tabirleri de kullanılmaktadır.

Kur'an'da suç ve ceza dengesine, yargılama esaslarına ya da bazı temel suçların cezalarına ilişkin açıklamalar bulunmakla birlikte yargı kararlarının yerine getirilmesine ilişkin özel hükümler yer almaz. Ceza hukuku alanında ayrıntılı hüküm ve uygulama örneklerinin bulunduğu hadislerde ise infaza dair teknik hukukî açıklamalardan ziyade cezaların yerine getirilmesinde hukukî ve insanî esaslara bağlı kalınmasına, keyfilik ve aşırılığı önleyip kanuniliği hâkim kılmaya yönelik açıklama ve uyarılar ön plandadır. Bu ilkeler ışığında gelişen, ayrıca toplumun gelenek ve tecrübe birikimini de belli ölçüde içinde barındıran fıkıh literatüründe ceza hukuku suç ve ceza türlerine göre tedvin edildiği için infaz hukuku ayrı bir başlık altında değil ilgili konular arasına serpiştirilmiş olarak yer alır.

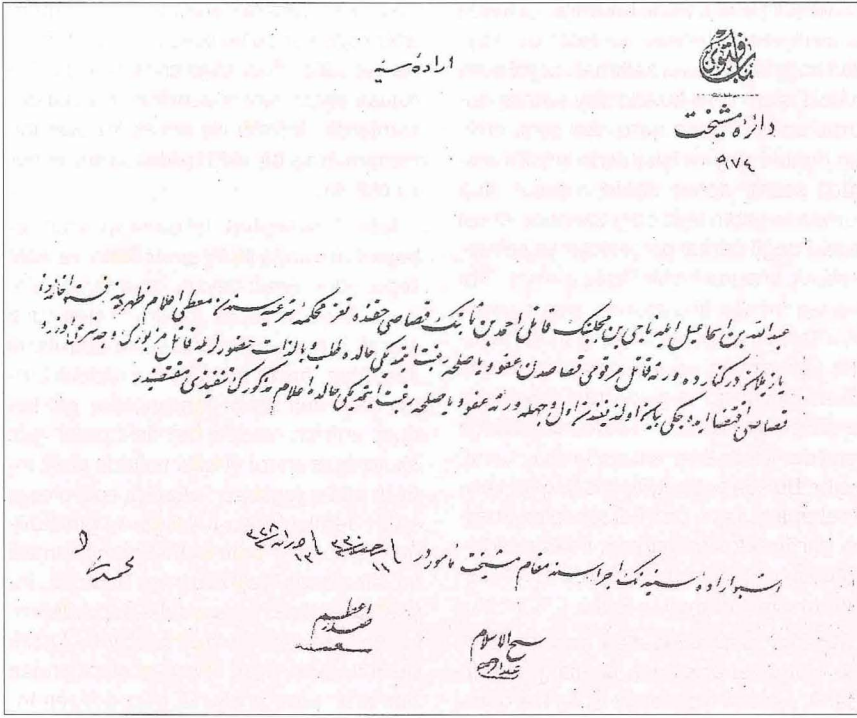
İslâm hukukunda mahkemece verilen ceza hükmünün infazı suç ve cezaların had, kısas-diyet ve ta'zîr şeklindeki klasik üçlü ayırımı esas alınarak incelenebilir. Had ve ta'zîr cezaları tamamen ya da ağırlıklı olarak kamu hukukunu ve toplumun bütün üyelerinin ayrı ayrı haklarını -klasik doktrinde bu Allah hakkı tabiriyle karşılır- ilgilendirdiği için ceza kovuşturması ve verilen cezaların infaz yetkisi tamamen devlete aittir. Kesinleşmiş bir kararı izinsiz olarak uygulayan kişi ta'zîr cezasına çarptırılır. Adam öldürme ve yaralama suçu ise daha çok suç mağduru şahısları (öldürülenin yakınları veya yaralanan kimse) ilgilendirdiği için kısas cezasının yerine getirilmesinde mağdura özel bir hak tanınmış, onların onayı olmadan kısasın yerine getirilmesi uygun görülmemiştir. Maktulün yakınları bulunduğu

sürece devlete infazı talep ya da katili af yetkisi tanınmaz.

Hanefiler'e göre infaz hükmün tamamlayıcısı konumunda olduğundan karar sırasında aranan bütün şartlar kararın infazı sırasında da aranır. Ceza infazına başlanılabilmesi için devlet başkanı yahut onun yetkili kıldığı kimselerin hazır bulunması, suç ikrarla sabit olmuşsa infaz başlayıncaya kadar suçlunun bu ikrarından vazgeçmemesi, zina suçu şahitlerle ispat edilmişse infazına şahitlerin aktif biçimde katılması şarttır. Meselâ recm cezasında şahitlerin hepsi veya bir kısmı infaza başlamaktan kaçınır, ölür veya gaip olursa infaz düşer. Karşı görüşte olan fakihler de vardır (bk. RECM). Sanığın ikrarına dayalı olarak verilmiş cezalar henüz infaz edilmeden suçlunun ikrarından dönmesi Allah hakkının baskın olduğu had cezalarında kabul edilir, ancak zina iftirası gibi kul hakkı bulunan suçlarda ilk ikrar bağlayıcıdır.

İslâm hukukunda cezanın caydırıcılığı ve diğer insanlara ibret olması açısından bütün cezaların infazında alenilik ilkesi benimsenmiştir. Nitekim Kur'an'da zina suçunu işleyenler cezalandırılırken müminlerden bir grubun infaza şahit olması istenmiştir (en-Nûr 24/2). Bu sebeple doktrinde bir suçun infazında asgarî kaç kişinin bulunması gerektiği tartışılmış, farklı ceza türlerine göre bazı alt sayı testitlerinden söz edilmiştir.

Ceza hukukunun suç ve cezalara göre tedvin edildiği klasik dönem fıkıh literatüründe her bir ceza türünün nasıl infaz edileceği ayrı ayrı ele alınır ve her cezaî müeyyidenin infazı konusunda ayrıntı sayılabilecek açıklamalar yer alır. Ancak Hz. Peygamber'in sünnetinde ve fıkıh literatüründe üzerinde ağırlıklı olarak durulan husus, infazın tatbiki hususunda uyulması gerekli insanî ve hukukî esaslardır. Hadislerde cezalar uygulanırken en güzel şekilde uygulanması istenmiş, suçlunun insanlık onurunu ve genel insanî duyguları incitecek uygulamalar yasaklanmış, suçluya hakaret ve beddua edilmemesi, onun için Allah'tan bağış ve merhamet dilenmesi emredilmiştir. İnfaz sırasında herkese eşit davranılması, suçluya yargı kararında belirtilenden başka ya da onu aşan bir muamele yapılmaması, işkence türü şeylerden uzak durulması, suçluyu sadece verilen cezaî hüküm ölçüsünde cezalandırıp cezanın başkaca bedenî ve ruhî hasar meydana getirmemesinin sağlanması, suçlunun hasta, akıl hastası, zayıf, sarhoş, hamile veya süt emziriyor ol-

Kıyas cezasıyla ilgili bir mahkeme kararının tenfizine dair 1330 (1912) tarihli irade-i seniyye (BA, İrade-Meşihat, nr. 2/B)

ması gibi hallerde infazın ertelenmesi gibi hususlar üzerinde de önemle durulur (bu hususlarla ilgili bazı hadisler için bk. Buhârî, "Cihâd", 149, "Hudûd", 4; "Fezâ'ilü aşhâbi'n-nebî", 18; "Mezâlim", 30, Müslim, "Şayd", 57; "Hudûd", 11, 22-24; Ebû Dâvûd, "Hudûd", 3, 32-33, 35, 38; "Eđâhî", 11). Literatürde meselâ cezanın infazının nasıl bir ortamda, hatta hangi hava koşullarında yerine getirileceğini konu alan tartışmalar, velde cezasının infaz şekliyle infaz aletinin veya suçlunun evsafıyla ilgili ayrıntılar, özü itibarıyla sünnetten tevarüs edilen insanî esaslara sadık kalınmasını temine, cezanın uygulanmasında suçlunun hukukunu korumaya ve cezanın beklenen gayeyi yok edici aşırılıkları önlemeye yönelik gayretler olarak anlaşılmalıdır.

Af, tövbe ve zaman aşımının verilmiş bir ceza hükmünün infazına ne ölçüde engel olacağı, suçlunun ölümünün malî cezalara etkisi, suçlu için birden fazla cezanın infazı söz konusu olduğunda cezaların infazında uyulacak sıra ve esaslar, harem bölgesi, mescid ve düşman ülkesinde infazın yapıp yapılamayacağı gibi hususlarda fıkıh mezhepleri ve fakihler arasında hayli ayrıntılı görüş farklılıkları

bulunmaktadır. Cezanın infazının yol açtığı mâkul ve beklenen zararlar için devletin tazminat borcundan söz edilmezken meşrû sınırların aşılması halinde verilen zararın devletçe tazmini gerekli görülür.

Cezasını çeken bir suçlu toplumun diğer fertleriyle aynı haklara kavuşur. İfk Hadisesi'nde iftira suçuna iştirak eden Mistah b. Üsâse, suçun mağduru Hz. Âişe'nin babası Hz. Ebû Bekir'in yardımlarıyla geçinen bir kişiydi. Hz. Ebû Bekir bu olay üzerine bir daha ona yardım etmemeye yemin etmişse de bu davranışın yerinde olmadığını ifade eden âyet gelince (en-Nûr 24/22) yeminini bozup yardımlarını sürdürmüştür (Tirmizî, "Tefsîr", 25). Ancak namusa iftira cezası almış bir kimsenin şahitliğinin kabul edilip edilmeyeceği doktrinde tartışma konusu edilmiştir. Ölümle sonuçlanan infazlarda suçlunun cesedi ailesine verilir; diğer ölümler gibi yıkanır, kefenlenir, cenaze namazı kılınır ve müslüman mezarlığına defnedilir. İdam edilenlerin başlarının kesilerek teşhiri câiz görülmemiştir.

Cezaların infazı, İslâm âlimlerinin çoğunluğuna göre işlenen günahın uhrevî sorumluluğunu da düşürür. Hanefîler'e göre ise suçlu tövbe eder ve tövbesi ka-

bul edilirse günahı düşer. Malî davalarda verilen karar helâli haram, haramı helâl yapmaz; dolayısıyla mahkeme sonucu haksız kazanç elde etmiş olan kişinin uhrevî sorumluluğu düşmez.

İnfaz hukukuyla ilgili olarak klasik kaynaklarda yer alan ilke, tedbir ve önerilerin uygulamaya aynen yansıdığını ileri sürmek fazlaca iyimser bir ifade olsa da fıkıhın toplumsal realiteyle bağlantısı göz önüne alındığında doktrinin bir yönüyle İslâm toplumlarının tarihi tecrübesini yansıttığı, diğer yönden de fiilî durumu iyileştirici ve denetleyici bir işlev gördüğü, son tahlilde göz ardı edilemeyecek pratik bir değer taşıdığı da inkâr edilemez. Bu konuda İslâm tarihinin ilk ve orta dönemlerine ait uygulamalar hakkında belgelere dayalı bilgiler sınırlı olmakla birlikte günümüze arşiv belgelerinin intikal etmiş olması sebebiyle Osmanlı dönemi uygulamaları hakkında hayli ayrıntılı bilgiler mevcuttur. Örfî hukuk çerçevesinde kalan ve klasik fıkıh literatüründe yer almayan farklı ve alternatif ceza uygulamaları bir tarafa bırakılırsa, infaz hukukuyla ilgili olarak Osmanlı hukukunda da klasik fıkıh doktrinde yer alan ilke ve esasların korunduğu görülür. Çeşitli kanunnâme ve adaletnâmelere yargı yetkisinin kadiya, verilen hükmün infaz yetkisinin ise ehl-i örf'e ait olduğu belirtilerek hiç kimsenin yargılanmadan cezalandırılmaması ilkesi özenle korunmaya çalışılmıştır. Suçlulara verilecek cezanın mutlaka "kadî mârifetiyle" olması hususunun ısrarla belirtilmesi, resmî mezhep ve mezhep içi müftâ bih görüş uygulaması, kazâ-fetvâ ilişkisi göz önüne alındığında cezalandırmada hukuk güvenliğinin ve kanuniliğin önemli ölçüde gerçekleştirildiği anlaşılr. Ehl-i örf, bir suçluyu cezalandırmak için kadıdan suçun hukuken sabit olduğunu belirten bir belge (hüccet-i şer'iyye) almak zorundaydı. Hatta ehl-i şer' olan kadî ile ehl-i örf arasında zaman zaman çekişmelerin yaşandığı ve konunun kanunnâmelerde düzenlemelere konu edildiği görülmektedir (Heyd, s. 80; Akgündüz, II, 44; IV, 370). Ağır cezaların infazında padişah, sadrazam, kazasker gibi üst yöneticilerin izin ve bilgisinin aranması, şeyhülislâmdan görüş alınması da ceza yargılamasında ve infazda hukuk güvenliğini sağlayıcı bir işleve sahipti. Mahkeme ilâmlarının icrasında ve cezaların infazında saray, İstanbul ve taşrada buralardaki teşkilâtlanmaya uygun infaz prosedürlerinin olduğu, yeniçeri ağası, ihtisab ağası, sekbanbaşı, bostan-

cıbaşı, kapıcıbaşı, subaşı, muhızır, çavuşbaşı ve dergâh-ı âlî çavuşları gibi yönetici ve kamu görevlilerinin de belli bir iş bölümü ve hiyerarşik yapı içinde infazda rol aldıkları bilinmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Buhârî, "Cihâd", 149, "Hudûd", 4, "Fezâ'ilü aşhâbi'n-nebî", 18, "Mezâlim", 30; Müslim, "Sayd", 57, "Hudûd", 11, 22-24; Ebû Dâvûd, "Hudûd", 3, 32-33, 35, 38, "Eđâhî", 11; Tirmizî, "Tefsîr", 25; Şâfiî, *el-Üm* (nşr. M. Zührî en-Necâr), Beyrut 1393, VI, 138, 145-146, 150, 173, 198, 199; VII, 11, 40-42; a.mlf., *İhtilâfû'l-İrâkıyyîn* (a.e. içinde), VII, 151, 153-154, 163; Serâhsî, *el-Mebsût*, IX, tür.yer.; Gazzâlî, *el-Vasîf fi'l-mezheb* (nşr. Ahmed Mahmûd İbrâhîm - Muhammed Muhammed Tâmir), Beyrut 1997, VI, 302-315, 449-453, 456, 487-491, 519-521; Kâsânî, *Bedâ'î'* (nşr. Ali M. Muavvaz - Âdil Ahmed Abdülmevcûd), Beyrut 1418/1997, IX, 250-264, 268-269, 549; X, 273-283; İbnü'l-Hümâm, *Fet-hu'l-kâdir*, IV, 112, 121-130, 247-251; V, 492-493, 529-530; Uzunçarşılı, *Saray Teşkilâtı*, s. 23, 25, 408, 414-415; U. Heyd, *Studies in Old Ottoman Criminal Law* (ed. V. L. Ménage), Oxford 1973, s. 80, 192-194, 254-311; M. Ebû Zehre, *el-Ukûbe*, Kahire 1974, tür.yer.; Abdülkâdir Üdeh, *et-Tesrî'u'l-cinâ'ıyyü'l-İslâmî*, Kahire 1977, I-II, tür.yer.; Bilmen, *Kamus*², III, 17, 88-98, 223-228, 245, 257, 282-284, 300-302, 325-326; Fahreddin Atar, *İslâm Adliye Teşkilâtı*, Ankara 1979, s. 133, 176-177, 216-218; Ahmet Mumcu, *Osmanlı Devletinde Siyaseten Katl*, Ankara 1985, s. 72-84, 113-124, 131, 138-141, 202-204; Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, İstanbul 1990-96, I-IX, tür.yer.; "İkâmetü'l-hudûd", *Mu.Fi*, XX, 200-214; "İstîfâ", *Mu.Fi*, IV, 146-157; "Ten-fîz", a.e., XIV, 71-74.

ŞÜKRÜ ÖZEN

İNFİRÂD

(الانفراد)

Hadis senedinin herhangi bir yerinde râvî sayısının bire düşmesi, sened veya metin yönünden tek kalması, yahut benzerinin başka râviler tarafından rivayet edilmemiş olması (bk. FERD; GARİB).

İNFİSÂH

(الانفاسخ)

Akidden doğan borç ilişkisinin ifa edilmeden, hukukî bir olay veya işlem sebebiyle sona ermesi anlamında fıkıh terimi.

Sözlükte "bozulmak, çözülmek, dağılmak" gibi anlamlara gelen infisâh, İslâm hukukunda akidenden doğan borç ilişkisinin henüz ifa edilmeden sona ermesini ifade eder. Bu şekilde sona eren akde münfesihi akid denir. Infisahın türediği kök olan fesih, bir akdin veya hukukî ba-

ğın yetkili tarafın irade beyanıyla ortadan kaldırılmasını, infisâh ise fesih de dahil akid bağının ortadan kalkmasına yol açan hukukî işlem veya hukukî olay sonrası durumunu anlatır. Buna göre akdi sona erdiren hukukî olay ve işlemlerle infisâh arasında sebep-sonuç ilişkisi mevcut olup burada sebebin akid bağı üzerinde etkisi tedricî değil derhal gerçekleşir ve sebeple sonuç arasına hiçbir fâsıla girmez. Öte yandan infisâh literatürde, akid bağının tarafların iradesiyle değil akid konusunun yok olması veya taraflardan birinin ölümü gibi hâricî ve gayr-i iradî sebeplerle kendiliğinden ortadan kalkması şeklinde daha dar ve özel bir anlamda da kullanılmıştır. Bu son anlamıyla infisâh gayr-i iradî sebepleri, fesih de iradî sebepleri kuşatıcı görülerek akid bağının ifa öncesi çözümlmesi bu iki temel sebebe de irca edilebilir (Mustafa Ahmed ez-Zerkâ, I, 523-528).

Taraflar arasındaki akid bağının ortadan kalkması açısından bakıldığında infisâhın sadece fesih değil ikâle, hatta fesad ve butlân terimleriyle de belli bir anlam ilişkisine sahip olduğu görülür. Ancak bu kavramlar arasında belli farklar vardır ve bu farklar aynı zamanda infisâh teriminin kavramsal çerçevesini de belirleyici niteliktedir. Tek tarafın iradesiyle akdî ilişkiye son verilmesi fesih, her iki tarafın karşılıklı iradesiyle sona erdirilmesine ise ikâle denir. Fesih de ikâle de birer hukukî işlem, dolayısıyla tarafların iradesini niteleyen birer terimdir. Halbuki infisâh akid bağına ilişkin bir olayı niteler. Infisâh ile söz konusu iki işlem arasında sebep-sonuç ilişkisi bulunmakla birlikte nâdir de olsa ikâle veya feshin infisâhla sonuçlanmadığı da olur. Akdin asıl edimi ifa edildikten, meselâ mebî teslim edildikten sonra ikâle veya fesih yapıldığında hemen infisâh etkisi meydana getirmez. Çünkü edimin iade gerçekleşmeden telef olması halinde artık feshe veya ikâleye konu olan akdin öncesine dönme imkânı kalmamıştır. Söz konusu risk gerçekleşmese bile yapılan bu işlemler, yapılan akid üzerindeki etkisini iadenin gerçekleştiği anda gösterir. Bozucu yenilik doğuran işleme rağmen akid bağının son buluşunun iade fiiline bağlı bulunması infisâha engel teşkil eder.

Akid bağının yokluğu gibi bir sonuçta birleşmeler de infisâhın butlân ve fesad-dan farkı daha açıktır. "Akdin özü ve vasfı yönüyle meşrû olmaması hali" demek olan butlân da akdin özü itibariyle meşrû ama vasfı itibariyle gayri meşrû olması halini ifade eden fesad da -ister Hane-

filer'in muâmelât alanındaki ayırımları ister çoğunluğun bu iki kavramı eş anlamlı olarak kullanması esas alınsın- akdin kuruluşu aşamasını ilgilendiren hukukî durumlardır. Infisâh ise ancak kuruluşunu tamamlamış bir akid hakkında söz konusu olabilir.

İnfisâh Sebepleri. Infisâha yol açan sebepler arasında ilk iki sırayı fesih ve ikâle teşkil eder. Fesih beyanı karşı tarafa ulaşınca, ikâle de yapılır yapılmaz akid kuralı olarak infisâh eder. Karşılıklı edimlerin ifasından, hatta edimlerden sadece birinin ifasından sonra yapılan ikâle, söz konusu edimin meselâ bey'deki mebî gibi akdin esas edimi olması halinde akde infisâh etkisi yapmaz. Fakat ifa edilen esas edim değilse deyn niteliğinde görüldüğünden bu tür edimin ifa edilmiş olması infisâha engel teşkil etmez. Bu edim, infisâhla birlikte sebepsiz iktisap hükümlerine tâbi olur ve iadesi istenir. Ancak fesih ve ikâle iradî sebepler olduğundan bunların sonucu olarak gerçekleşen infisâh da dahil literatürde konuya ilişkin doktriner tartışmaların odağında bu iki kavram yer alır (bk. FESİH; İKÂLE).

İnfisâha yol açan bir diğer sebep en genel anlamıyla ifa imkânsızlığıdır. Akid konusunun telef ve itlâfı, akdin esaslı unsurlarından birinin sonradan eksilmesi gibi sebeplerin ifa imkânsızlığına ve akdin infisâhına yol açacağı genel bir kural olarak söylenebilir de ayrıntıya inildiğinde akdin ve edimin türüne, imkânsızlığa yol açan sebebin kaynağına ve kusur unsuruna, ifanın kısmen ya da tamamen gerçekleşmiş olup olmamasına göre bir dizi görüş ayrılığının ortaya çıktığı görülür. Akidler ifanın gerçekleşme süresi bakımından "âni edimli" (fevrî) ve "sürelî" edimli olanlar diye iki gruba ayrılabilir. Âni edimlilerin ifası geniş bir süreye muhtaç olmayıp akdin hemen arkasından veya tarafların tayin ettiği bir zamanda derhal gerçekleşmeye elverişlidir. İfa gerçekleş-tikten sonra teslim alınanın, meselâ satın alınan malın kabz sonrası telef olması kuralı olarak infisâha yol açmaz. Bu tür edimlerde henüz ifa gerçekleşmeden esas edim telef olur veya itlâf edilirse fakihlerin çoğunluğunun görüşü akdin infisâh edeceği yönündedir. İfanın geniş bir zaman dilimine yayıldığı kira ve şirket akidleri gibi sürelî edimli borç ilişkilerinde ise ifa süresi henüz bitmeden akid konusu ifaya elverişli olmaktan çıkarsa, meselâ kiralanan ev yanar, değirmenin suyu kesilirse ifa süreci inkıtâya uğramış demektir. İfanın gerçekleşen kısmı, karşı